

Sakshandsamar: Reidun Kathrin Dahl

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
119/20	Kommunestyret	21.09.2020

Oversiktsdokument folkehelse 2020

Kommunedirektørens/rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer 2020» og tilhørende kortversjonen til orientering. Dokumentene skal legges til grunn for arbeidet med andre kommunale planer.

Kommunestyret 21.09.2020:

Behandling:

Fra MDG: Utsettelsesforslag, foreslått av Nils Wergeland Krog, Miljøpartiet De Grønne
Det foreslås å utsette saken slik at hovedlinjene i rapporten kan presenteres av folkehelsekoordinator Reidun K. Dahl i forkant av neste kommunestyremøte.

Levinsen (SV) fremmet utsettelsesforslag.

Krog (MDG) fremmet utsettelsesforslag til neste møte i kommunestyret.

Votering:

Utsettelsesforslaget fremmet av Levinsen (SV) fikk 2 stemmer, og falt.

Utsettelsesforslaget fremmet av Krog (MDG) fikk 3 stemmer (MDG 2, SV 1), og falt.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

KST- 119/20 Vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer 2020» og tilhørende kortversjonen til orientering. Dokumentene skal legges til grunn for arbeidet med andre kommunale planer.

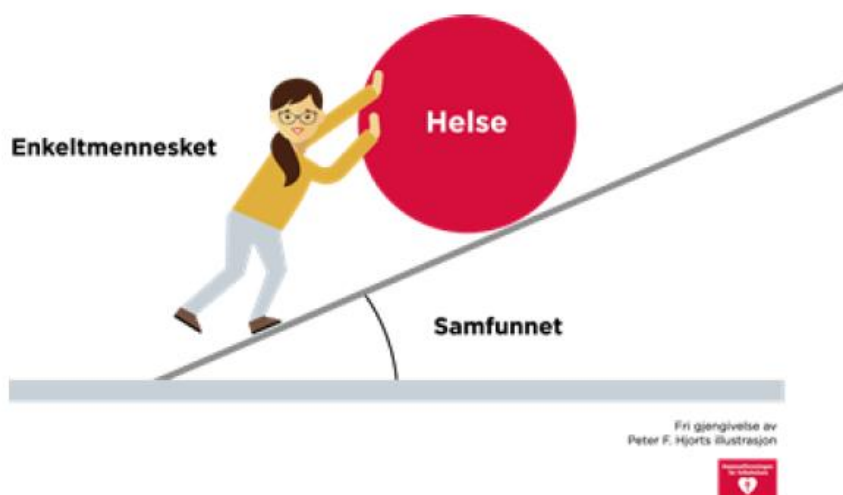
Saksutredning

Bakgrunn for saken

I følge folkehelseloven (LOV-2011-06-24-29) er folkehelse «*befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning*» (§3 bokstav a). Formålet med folkehelseloven er å bidra til en

samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, og som utjevner sosiale helseforskjeller. Loven er sektor- og etatsovergrepene og gir statlige myndigheter, fylkeskommunen og kommunen ansvar for folkehelsearbeidet. Blant annet pålegger loven kommunene å utarbeide en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i sin kommune (§5). Bestemmelsene i folkehelseloven er tett koblet mot plan- og bygningsloven. Dette er fordi plan- og bygningsloven legger føringer for forhold der menneskene lever og bor.

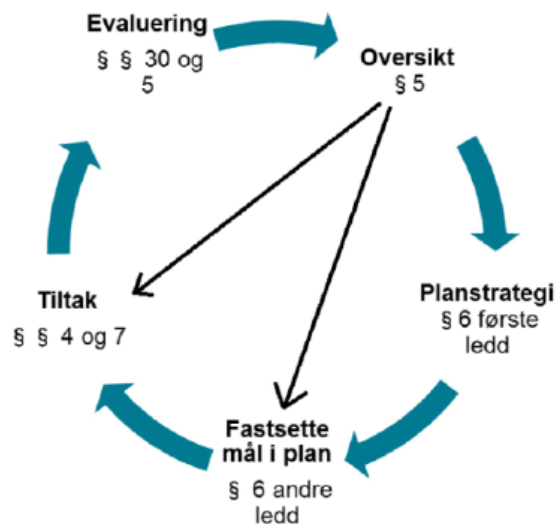
”Helse i alt vi gjør” er kjernen i folkehelsearbeidet. Prinsippet skal bidra til at befolkningens helse blir ivaretatt på politisk nivå og på tvers av de ulike etatene i kommunen. Folkehelsepolitikk handler om å legge til rette for den enkelte gjennom en samfunnsutvikling som gir gode betingelser for helse. Det skal være enkelt for befolkningen å ta sunne valg. Samtidig må det være en balanse mellom fellesskapets ansvar for befolkningens helse og den enkeltes ansvar for egen helse (se illustrasjon nedenfor).

En stor utfordring i folkehelsearbeidet er at helse og sykdom er ulikt fordelt mellom sosiale grupper i befolkningen. Man ser en sosial gradient som løper gjennom «det sosiale hierarkiet» hvor de med lavest sosioøkonomisk status har dårligere helse. Helse og utviklingen av helse er nært knyttet opp til oppvekstvilkår og de forholdene en lever under. Et annet viktig prinsipp i folkehelsearbeidet er dermed å arbeide for en reduksjon av sosiale ulikheter i helse.

Det systematiske folkehelsearbeidet

Folkehelsearbeidet skal ifølge loven utføres som en langsiktig og systematisk oppgave. Det systematiske folkehelsearbeidet, og forløpet, er illustrert i figuren som vises under. De ulike paragrafene vil kort forklares.

§5 Oversikt: Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorene i befolkningen, slik at kommunen får et tydelig bilde av hva som er de lokale helseutfordringer i den enkelte kommune. Denne oversikten innebærer at kommunen skal utarbeide et system for løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen og at det hvert 4. år skal utarbeides et skriftlig oversiktsdokument.

§6 Planstrategi: Oversiktsdokumentet skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi.

§7 Fastsette mål i plan: Kommunen skal i planarbeidet fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som skal gjelde for hele kommunen. Disse skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor.

§§4 og 7 Tiltak: Folkehelseloven pålegger også kommunen å iverksette nødvendige tiltak for å møte utfordringene med de virkemidlene kommunen har.

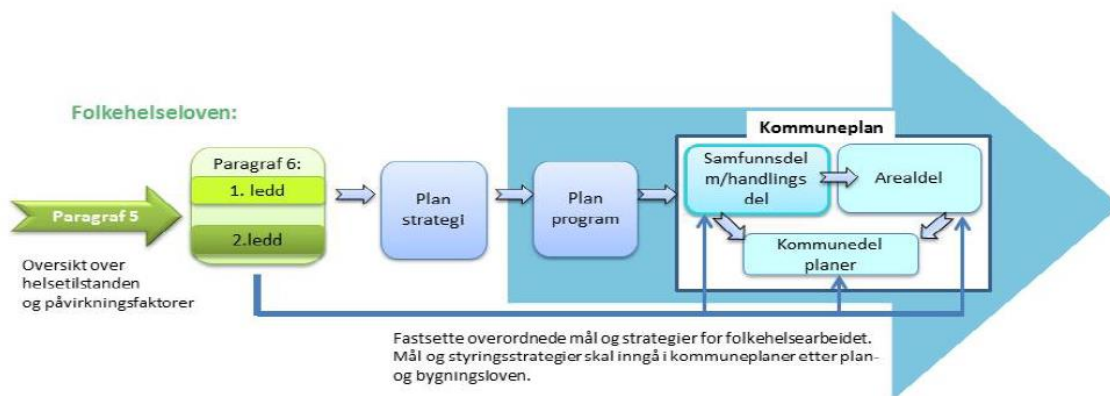
§§ 30 og 5 Evaluering: Kommunene skal evaluere folkehelsearbeidet for å se om det gir ønsket effekt, samt treffer med utfordringsbildet.

Saksframstilling

I følge § 5 i folkehelseloven skal kommunene ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer for helse i kommunen. Dette er et viktig element i kommunens overordnede strategiske folkehelsearbeid. Med helsetilstand menes befolkningens helse målt ved ulike indikatorer. Eksempel på indikatorer er trivsel, røyking, trafikkulykker m.m. For å tilegne denne kunnskapen og oversikten, har kommunen lovmessig plikt til å utarbeide:

- løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen (kontinuerlig arbeid).
- en skriftlig oversikt over helsetilstanden hvert 4. år (skriftlig dokument).

Hensikten med en løpende oversikt er å sikre folkehelseperspektivet i perioden mellom planlovgivningens fireårsintervaller. Oversiktsdokumentet skal danne grunnlag for planstrategien og øvrige kommunale planer. Dette er fordi planstrategien og planene i kommunen skal utarbeides med utgangspunkt i det faktiske utfordringsbilde. Kommunen skal særlig vie oppmerksomhet til trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale forskjeller. Den løpende oversikten og oversiktsdokumentet skal øke kunnskapsnivået slik at utfordringene i samfunnet identifiseres, og videre at bedre beslutninger tas. Figuren nedenfor viser oversiktsdokumentet sin tilknytning til det kommunale plansystemet.

Oversikten er bygd opp i henhold til lovkrav i forskrift om oversikt over folkehelsen (FOR-2012- 06-28-629, § 3) og omfatter opplysninger og vurderinger av:

- **Befolkningssammensetning:** Befolkningsendringer, befolkningsframskriving, etnisitet m.m.
- **Oppvekst- og levekårsforhold:** Økonomiske vilkår (lavinntektshusholdninger, mottakere av stønad til livets opphold), bo- og arbeidsforhold (tilknytning til arbeidslivet, uføreytelser), utdanningsforhold (nivå i lesing, nivå i matematikk, foresattes utdanningsnivå, trivsel på skolen, opplevelse av mobbing, frafall i videregående skole) m.m.
- **Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø:** Drikkevannskvalitet, tilgang til friområder, gang- og sykkelvei, vold og mishandling, m.m.
- **Skader og ulykker:** Sykehusinnleggelser, trafikksituasjonen m.m.
- **Helserelatert atferd:** Skjermtid, overvekt og fedme, røyking, rusmiddelsituasjonen m.m.
- **Helsetilstand:** Informasjon om forekomst av utvalgte sykdommer og lidelser som: hjerte-karsykdommer, smerter, muskel og skjelettlidelser, psykiske lidelser, kreft, tannhelse, bruk av antibiotika m.m.

Den skriftlige oversikten er basert på opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig. Dokumentet inneholder videre faglige vurderinger av mulige årsaksforhold, konsekvenser og forklaringer som er utført av ulike lokale fora, hvor kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene, teknisk etat, oppvekst- og kulturretaten og sentraladministrasjonen er benyttet. Lokal kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse er vektlagt. Avdeling for folkehelse, hvor kommuneoverlegen er leder, har vært ansvarlige for utarbeidelse av oversiktdokumentet, med innspill fra etatene. De faglige vurderingene av mulige årsaksforhold, konsekvenser og forklaringer finnes som en oppsummering på slutten av hvert kapittel.

Dokumentet vil gjøres tilgjengelig for befolkningen under planer på www.karmoy.kommune (jf. forskrift om oversikt over folkehelsen § 8).

Oversiktdokumentet er skrevet på en slik måte at en kan slå opp hver enkelt indikator og få oversikt. Det er tenkt som et oppslagsverk med oppsummerende tabeller som vurderer årsaksforhold og konsekvenser. For å gjøre oversiktdokumentet mer oversiktlig er det i tillegg utarbeidet en kortversjon. Denne peker på de viktigste utfordringene og forsøker å se områdene i en forenklet sammenheng. Kortversjonen erstatter ikke den komplette oversikten.

Vurdering

Rådmannens kommentarer:

Kommunen må arbeide kunnskapsbasert og strategisk med det helsefremmende og forebyggende arbeidet for å imøtekomme fremtidige utfordringer. God forvaltning av befolkningens helse er en forutsetning for en bærekraftig utvikling. Gjennom folkehelsearbeidet kan kommunen påvirke befolknings helse i en mer rettferdig og positiv retning. Rådmannen foreslår på bakgrunn av dette at kommunestyret tar vedlagt «oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer 2020» og kortversjonen til orientering. Rapporten vil etter rådmannens vurdering være et sentralt dokument i kommunens overordnede sentrale folkehelsearbeid.

Rådmannen i Karmøy, 26.05.2020

Vibeke Vikse Johnsen

Vedlegg:

Saksprotokoll formannskapet

Oversiktsdokument folkehelse 2020

Kortversjon oversiktsdokumentet